

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJA (ES) 2021/1678

(2021. gada 29. aprīlis)

ar konstatējumiem, kas ir neatņemama daļa no lēmuma par kopuzņēmuma *Shift2Rail* 2019. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu

EIROPAS PARLAMENTS,

- ņemot vērā lēmumu par kopuzņēmuma *Shift2Rail* 2019. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu,
 - ņemot vērā Reglamenta 100. pantu un V pielikumu,
 - ņemot vērā Transporta un tūrisma komitejas atzinumu,
 - ņemot vērā Budžeta kontroles komitejas ziņojumu (A9-0111/2021),
- A. tā kā kopuzņēmums *Shift2Rail* ("Kopuzņēmums") ar Regulu (ES) Nr. 642/2014 tika izveidots 2014. gada jūnijā uz 10 gadiem;
- B. tā kā dibinātāji ir Eiropas Savienība, ko pārstāv Komisija, un dzelzceļa nozari pārstāvoši partneri (galvenās ieinteresētās personas, tostarp dzelzceļa aprīkojuma ražotāji, dzelzceļa uzņēmumi, infrastruktūras pārvaldītāji un pētniecības centri) un ir saglabāta iespēja citiem tiesību subjektiem piedalīties Kopuzņēmumā kā asociētajiem locekļiem; tā kā locekļu, kas nav Savienība, ieguldījumam vajadzētu segt ne tikai pētniecības un inovācijas pasākumu veikšanai nepieciešamās administratīvās izmaksas un līdzfinansējumu, bet tam būtu jāattiecas arī uz papildu pasākumiem;
- C. tā kā Kopuzņēmuma galvenie mērķi ir sekmēt vienotas Eiropas dzelzceļa telpas izveidi un palielināt Eiropas dzelzceļa sistēmas pievilcību, konkurētspēju, ilgtspēju un integrāciju, cita starpā sekmējot pāreju no autotransporta un gaisa transporta uz dzelzceļa transportu;
- D. tā kā Kopuzņēmums 2016. gada maijā sāka darboties patstāvīgi,

Vispārīga informācija

1. norāda, ka Revīzijas palātas ziņojumā par Kopuzņēmuma 2019. finanšu gada pārskatiem ("Revīzijas palātas ziņojums") ir konstatēts, ka gada pārskati visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Kopuzņēmuma finanšu stāvokli 2019. gada 31. decembrī, tā darbību rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar Kopuzņēmuma finanšu noteikumiem un Komisijas grāmatveža pieņemtajiem grāmatvedības noteikumiem; pieņem zināšanai, ka saskaņā ar Revīzijas palātas ziņojumu pārskatiem pakārtotie darījumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi;
2. norāda, ka regulā noteiktajā laikposmā maksimālais Savienības ieguldījums Kopuzņēmuma darbībā ir 450 000 000 EUR (ierēķinot EBTA līdzekļus) un tas jāsedz no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"; norāda, ka visu Kopuzņēmuma locekļu, kas nav Savienība (nozari pārstāvošo locekļu), resursu ieguldījumam ir jābūt vismaz 470 000 000 EUR un no šīs summas vismaz 350 000 000 EUR ir jābūt ieguldījumiem natūrā un naudā Kopuzņēmuma darbības un administratīvo izmaksu segšanai, bet vismaz 120 000 000 EUR – ieguldījumiem natūrā Kopuzņēmuma papildu pasākumiem;
3. norāda, ka procedūras, kuras kopuzņēmumi izmanto finansiāla ieguldījuma saņemšanai no saviem privātajiem locekļiem, nav vienādas; aicina kopuzņēmumos saskaņot to, kā tiek aprēķināti ieguldījumi natūrā; ar kopējo procedūru būtu jānodrošina pārredzamas un efektīvas novērtēšanas metodes, kas parāda ieguldījumu reālo vērtību; aicina Revīzijas palātu pārbaudīt neatkarīgo ārējo revidentu veiktās revīzijas; aicina arī paredzēt pienācīgu tiesisko regulējumu, kas nodrošinātu vajadzīgā finansiālā ieguldījuma summas sasniegšanu līdz programmas beigām; norāda, ka tiesiskajā regulējumā varētu iekļaut prasības par to, ka privātais ieguldījums ir jāiemaksā pirms attiecīgā Savienības ieguldījuma vai vienlaikus ar to;

4. norāda, ka kopumā *Shift2Rail* pētniecības un inovācijas darbībās piedalās vairāk nekā 400 publisko un privāto subjektu, kas pārstāv dzelzceļa nozari;
5. uzsver Kopuzņēmuma ieguldījumu Eiropas zaļā kursa mērķu sasniegšanā; šajā sakarībā atzinīgi vērtē *Shift2Rail* centienus pētniecības un inovācijas jomā, lai Eiropas dzelzceļa sistēmu padarītu ilgtspējīgāku, digitālāku, konkurētspējīgāku, uzticamāku un pievilcīgāku;
6. atbalsta ierosinājumu izveidot Eiropas dzelzceļa partnerību pētniecības un inovācijas jomā, tai par pamatu ņemot Kopuzņēmuma veiksmīgo darbību; uzsver nepieciešamību izpētīt iespējas finansēt programmas un projektus saskaņā ar tādām Savienības programmām kā Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments, plāns "Digitālā Eiropa", Eiropas Reģionālās attīstības fonds un Kohēzijas fonds, kā arī attīstīt sinerģiju starp jauno partnerību un esošajiem finansēšanas mehānismiem;
7. uzskata, ka *Shift2Rail* pēctecim pētniecības programmā būtu jāiekļauj kopīgs darbs ar citiem transporta veidiem, lai pavērtu ceļu uz netraucētu un integrētu transportu; norāda, ka dzelzceļa nozares automatizācijai un digitalizācijai vajadzētu būt vienai no *Shift2Rail* pēcteča prioritātēm;
8. aicina Komisiju nodrošināt, ka attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu un digitalizāciju nākamajā Kopuzņēmuma darbības programmā tiks ievērotas Savienības tiesību aktos paredzētās prasības un mērķrādītāji un ņemtas vērā Komisijas un nozares izstrādātās stratēģijas šajā jomā;

Budžeta un finanšu pārvaldība

9. norāda, ka galīgo 2019. gadā pieejamo budžetu, kas ietvēra no jauna iekļautās iepriekšējos gados neizlietotās apropriācijas, piešķirtos ieņēmumus un pārdali nākamajam gadam, veidoja saistību apropriācijas 83 071 000 EUR apmērā un maksājumu apropriācijas 81 563 000 EUR apmērā; norāda, ka 2019. gadā pieejamo saistību apropriāciju un maksājumu apropriāciju izlietojuma līmenis bija attiecīgi 97 % un 86 %;
10. norāda, ka Kopuzņēmuma 2019. gadā pieejamais aktīvais pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" budžets bija 80 197 000 EUR saistību apropriācijās un 78 569 000 EUR maksājumu apropriācijās; pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas ziņojumu norāda, ka 2019. gada beigās Kopuzņēmums bija izlietojis 100 % saistību apropriāciju un 88 % maksājumu apropriāciju, kas bija pieejamas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem, un ka priekšfinansējuma maksājumi pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem, kas bija atlasīti 2019. gada uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus, veidoja 65 % no gada laikā veikto pamatdarbības maksājumu vērtības;
11. norāda, ka attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" nozari pārstāvošie locekļi 2019. gada beigās bija veikuši validētus ieguldījumus kopumā 76 827 000 EUR apmērā, kuri ietvēra validētus ieguldījumus natūrā kopumā 68 645 000 EUR apmērā, kā arī papildu pasākumiem paredzētus ieguldījumus natūrā kopumā 182 506 000 EUR apmērā, savukārt Savienības kopējais naudas ieguldījums bija 221 743 000 EUR;
12. norāda, ka saistībā ar 2019. gadā izsludināto uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus Kopuzņēmums 2019. gadā saglabāja un parakstīja 17 dotāciju nolīgumus (no 48 saņemtajiem priekšlikumiem) un ka viens temats netika aptverts; norāda arī to, ka ar piešķirtajām un parakstītajām dotācijām tiks finansēti pētniecības un inovācijas pasākumi līdz pat 74 760 000 EUR apmērā no kopējās vērtības 148 551 000 EUR un ka šajā sakarībā pārējie locekļi (dibinātāji, kas nav Savienība, un asociētie locekļi) ir vienojušies ierobežot savus finansējuma pieprasījumus līdz 44,44 % no kopējām projekta izmaksām (t. i., neto 41,44 % ikvienam no pārējiem locekļiem pēc tam, kad ir ņemti vērā tā pienākumi); norāda, ka 2019. gada uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus piedalījās 90 mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) (20 %) un ka finansējumam tika atlasīti 40 MVU (44,4 %), turklāt 30 % no atklātajos uzaicinājumos atlasītajiem subjektiem ir MVU; norāda, ka divas ar 2018. gada uzaicinājumu saistītas dotācijas tika parakstītas 2019. gada pirmajā ceturksnī;
13. norāda, ka 2019. gada beigās turpinājās 72 projektu īstenošana (32 locekļiem paredzēti uzaicinājumi un 40 atklāti uzaicinājumi): 56 projekti bija sadalīti pa sešām inovācijas programmām, 10 projekti attiecās uz transversāliem pasākumiem un 6 projekti bija saistīti ar inovācijas programmu X;

Sniegums

14. norāda, ka saistībā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" Kopuzņēmums izmanto konkrētus galvenos snieguma rādītājus, lai uzraudzītu sniegumu un transversālus jautājumus, kā arī konkrētus Kopuzņēmuma galvenos snieguma rādītājus, tādus kā dzelzceļa transporta sistēmas efektivitātes rādītāji; norāda, ka 2019. gadā Kopuzņēmums turpināja darbu pie nākamā galveno snieguma rādītāju modeļa (iesniegts 2018. gadā kā *Release 1*) un ka valdes 2019. gada novembra sanāsmē tika prezentēts galveno snieguma rādītāju modeļa tīmekļa rīks *Release 2.0*;

15. prasa Kopuzņēmumam pārskatīt savu komunikācijas stratēģiju, lai nodrošinātu, ka attiecīgās ieinteresētās personas ir informētas par tā pamatuzdevumu, darbībām un sasniegumiem;
16. aicina Komisiju un Revīzijas palātu izstrādāt padziļinātas snieguma izsekošanas metodes, lai novērtētu Kopuzņēmuma pievienoto vērtību un ņemtu vērā gan sociālo ietekmi, gan ietekmi uz nodarbinātību un tirgu; šī novērtējuma rezultāti būtu jāizmanto turpmākajā darbā vai Savienības finansējuma pārdalei;
17. norāda, ka līdz 2019. gada beigām vairāk nekā 50 % no Kopuzņēmuma pētniecības un inovācijas pasākumu programmas bija īstenoti, ņemot vērā 6. un 7. tehnoloģiju gatavības līmeni attiecībā uz darbības demonstrācijām (plānots pabeigt 2022. gadā), ka kopumā visos projektos ir īstenoti plānotie pasākumi un tikai 8 tehnoloģiju demonstrētāji / darba jomas gada laikā ir īstenojuši mazāk nekā 80 % no plānotajiem pasākumiem (no kuriem viens tehnoloģiju demonstrētājs mazāk par 50 %) un ka Kopuzņēmums ir sācis arī pētniecības un inovācijas pasākumus, kas saistīti ar 2019. gada uzaicinājumu;
18. norāda, ka Kopuzņēmuma pašreizējie pasākumi tiek īstenoti tā, lai 2022. gadā varētu veikt demonstrācijas, ka tie ir uzskatāmi par pamatelementiem sistēmiskākā dzelzceļa pārveidē, ko stratēģiski virza Komisijas digitalizācijas programma un zaļais kurss, un ka 2019. gada septembrī tika rīkots pirmais darbseminārs/ prāta vētra par nākamo partnerību un dzelzceļa nozares mērķiem, Komisijai piedaloties novērotāja statusā; norāda arī to, ka Kopuzņēmums sniedza ieguldījumu *Shift2Rail* ietekmes novērtējumā, ko koordinēja Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, un atbalstošajā analizē, lai definētu turpmāko dzelzceļa pētniecības un inovācijas partnerību nākamās daudzgadu finanšu shēmas ietvaros, kuru koordinēja Mobilitātes un transporta ģenerāldirektorāts, kā arī atbalstīja augsta līmeņa dokumenta izstrādi par *Shift2Rail* pēcteci; norāda, ka 2019. gada oktobrī Kopuzņēmums iepazīstināja ar risinājumu katalogu, uzsverot priekšrocības, kuras *Shift2Rail* risinājumi nodrošina galalietotājiem, operatoriem, infrastruktūras pārvaldītājiem un/vai piegādātājiem, kā arī norādot piegādes datumus;
19. norāda, ka 2019. gadā Kopuzņēmums ir pavirzījies uz priekšu savu mērķu sasniegšanā, īstenojot programmu *Shift2Rail* un nodrošinot efektīvu un lietderīgu pareizu finanšu pārvaldību; norāda, ka tiek lēsts, ka kopējās projekta izmaksas par 2019. gadā veiktajiem pasākumiem ir 117,5 miljoni EUR (no kuriem 98,9 miljonus EUR nodrošināja pārējie locekļi);
20. norāda, ka saskaņā ar Revīzijas palātas ziņojumu 2019. gada beigās programmas "Apvārsnis 2020" īstenošanas līmenis bija 78 % attiecībā uz uzaicinājuma procedūrām par kopuzņēmumam uzticētajām darbībām;
21. norāda, ka visos līgumos, kas var sniegt plānoto iznākumu vai snieguma rezultātu, ir jārisina intelektuālā īpašuma tiesību jautājums; tā mērķis ir ne tikai aizsargāt konkrētus autorus, bet arī sniegt detalizētu informāciju par to, kā šīs tiesības tiks izmantotas turpmāk; tā kā šī darbība saņem arī publisko finansējumu, rezultātiem vajadzētu būt pārredzamiem un publiski pieejamiem un būtu jāatbilst īpašām prasībām, piemēram, sadarbībai, ja tas nepieciešams; aicina Komisiju izstrādāt tiesisko regulējumu par intelektuālā īpašuma tiesībām un to īstenošanu tirgū, tostarp īpašām prasībām un peļņas sadali;

Personāls un iepirkums

22. norāda, ka 2019. gada 31. decembrī bija aizpildītas 24 amata vietas, kurās saskaņā ar štatu sarakstu bija nodarbināti 3 norīkoti valstu eksperti, 5 pagaidu darbinieki un 16 līgumdarbinieki, un papildus tam, lai nodrošinātu darbības nepārtrauktību, Kopuzņēmums saskaņā ar Civildienesta noteikumiem izņēmuma kārtā bija pieņēmis darbā līgumdarbinieku uz vienu gadu, lai aizstātu ilgstošā prombūtnē esošu pagaidu darbinieku; norāda uz Kopuzņēmuma lielo kadru mainību un to, ka tā ir saistīta ar to, ka atšķirībā no gandrīz visām pārējām Savienības iestādēm, aģentūrām un kopuzņēmumiem Kopuzņēmuma štatu saraksts paredz, ka 25 % amata vietu ir pagaidu darbinieku vietas un 75 % – līgumdarbinieku vietas;
23. norāda, ka Kopuzņēmuma 2019. gada darbības pārskatā galvenie snieguma rādītāji attiecībā uz dzimumu līdzsvaru minētajā gadā liecina par ļoti zemu sieviešu īpatsvaru valdē – tikai 16 %, savukārt sieviešu īpatsvars Kopuzņēmuma pārstāvju vidū bija 33 %, bet Zinātniskajā komitejā – 33 %;
24. norāda, ka 2019. gadā Kopuzņēmums īstenoja uzaicinājumus iesniegt piedāvājumus saistībā ar dzelzceļa operatoriem un atbalsta pakalpojumiem Kopuzņēmumam, ievērojot Finanšu regulas principus un Komisijas sniegtos norādījumus, un ka 2019. gada beigās vēl bija jāpabeidz divi konkursi;

Iekšējā revīzija

25. norāda, ka 2019. gadā Iekšējās revīzijas dienests veica dotāciju piešķiršanas procesa revīziju, sākot ar uzaicinājumā iekļauto tematu noteikšanu un beidzot ar dotācijas nolīguma parakstīšanu, un ka pēc galīgā revīzijas ziņojuma 2019. gada oktobrī Iekšējās revīzijas dienests atzina Kopuzņēmuma pastāvīgos centienus stingri uzraudzīt dotāciju sagatavošanas posma ilgumu, lai nodrošinātu, ka tiek izpildīts pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" iekļautais mērķrādītājs "laiks līdz dotācijas piešķiršanai"; norāda, ka Kopuzņēmums saskaņā ar rīcības plānu sāka īstenot koriģējošus pasākumus attiecībā uz četriem svarīgiem ieteikumiem vadībai;
26. norāda, ka līdz 2019. gada beigām Kopuzņēmums bija paziņojis, ka visi ieteikumi, kuri izrietēja no 2018. gada iekšējās kontroles standartu īstenošanas ierobežotās pārbaudes, ir īstenoti;

Iekšējā kontrole

27. pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas ziņojumu norāda, ka Kopuzņēmums ir ieviesis uzticamas *ex ante* kontroles procedūras, kas pamatojas uz finanšu un pamatdarbības dokumentārajām pārbaudēm, un tam ir jāsteno Komisijas jaunā iekšējās kontroles sistēma, kura pamatojas uz 17 iekšējās kontroles principiem; norāda arī to, ka saskaņā ar Revīzijas palātas ziņojumu 2019. gada beigās Kopuzņēmums jau bija pabeidzis neatbilstības analīzi, pamatojoties uz esošo iekšējās kontroles sistēmu, un izstrādājis rādītājus, lai novērtētu jauno iekšējās kontroles principu un saistīto raksturlielumu efektivitāti;
28. norāda, ka 2019. gada aprīlī Kopuzņēmums izvērtēja savus pētniecības un inovācijas pasākumus, veicot trešo kontroles procedūru, kurā tika ņemti vērā nodevumi un ziņojumi, kas iesniegti saistībā ar pārējo locekļu koordinēto 2015.–2016. gada un 2017. gada projektu ikgadējo novērtējumu, vienlaikus arī nodrošinot, ka iepriekšējā kontroles izvērtējumā sniegtie ieteikumi ir pareizi piemēroti; turklāt norāda, ka dažu iesniegto nodevumu kvalitāte neatbilda standartiem, ka Kopuzņēmums vairākos gadījumos pieprasīja atkārtoti iesniegt nodevumus un apturēja tehniskos un finanšu ziņojumu virzību un ka šis process joprojām ir īpaši sarežģīts, jo nav iespējams veikt iepriekšēju plānošanu; norāda, ka 2019. gadā Kopuzņēmums dažos projektos izmēģināja jaunu, nepārtrauktu nodevumu pārbaudes procesu apvienojumā ar kontroles procedūru ikgadējā novērtējuma laikā un tas tika uzskatīts par veiksmīgu; aicina Kopuzņēmumu ziņot par šīs situācijas attīstību;
29. norāda, ka Kopuzņēmums turpināja īstenot *Shift2Rail* krāpšanas apkarošanas stratēģiju 2017.–2020. gadam, kura papildina "Apvārsnis 2020" stratēģiju; norāda arī to, ka ziņošanai par krāpšanas novēršanas un atklāšanas pasākumu rezultātiem tiek izmantoti pieci rādītāji un ka 2019. gadā tika izvērtēts īstenošanas rīcības plāns, kas aptver dažādus krāpšanas apkarošanas cikla posmus (profilakse, atklāšana, izmeklēšana un korektīvie pasākumi);
30. norāda, ka saskaņā ar Revīzijas palātas ziņojumu Komisijas Kopējais revīzijas dienests ir atbildīgs par Kopuzņēmuma veikto pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" maksājumu *ex post* revīziju un ka, pamatojoties uz 2019. gada beigās pieejamajiem *ex post* revīziju rezultātiem, Kopuzņēmums ziņoja, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem reprezentatīvais kļūdu īpatsvars ir 1,54 % un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 0,91 % (dzēšana un galīgie maksājumi); pēc iepazīšanās ar Komisijas priekšlikumu pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" regulai norāda, ka pētniecības tēriņiem pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" kļūdu koeficients gadā no 2 līdz 5 % ir reāli sasniedzams mērķis, ņemot vērā kontroles izmaksas, vienkāršošanas pasākumus, kas ierosināti, lai mazinātu noteikumu sarežģītību, un ar pētniecības projekta izmaksu atlīdzināšanu saistīto raksturīgo risku, un ka galīgais mērķis ir panākt atlikušo kļūdu līmeni, kas būtu maksimāli tuvu 2 % daudzgadu programmu noslēgumā, kad būs ņemta vērā visu revīziju, korekciju un atgūšanas pasākumu finansiālā ietekme;
31. norāda, ka Revīzijas palāta, lai apstiprinātu *ex post* revīzijās iegūtos kļūdu īpatsvarus, pamatdarbības maksājumu pārbaudes ietvaros revidēja izlasi, kas pēc nejaušības principa bija veidota no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" maksājumiem, kuri 2019. gadā veikti galasaņēmēju līmenī, un ka šīs padziļinātās revīzijas atklāja nelielas skaitļos izsakāmas kļūdas, kuras bija saistītas ar deklarētajām personāla izmaksām un kuru galvenie cēloņi bija darba stundas, kas deklarētas brīvdienās, un vienības likmju izmantošana, iekļaujot aplēstos elementus, kas ievērojami atšķiras no faktiskajām vienības likmēm.
32. norāda, ka valdes locekļu CV un interešu deklarācijas netiek publicētas; aicina Kopuzņēmumu publicēt valdes locekļu CV un interešu deklarācijas, ņemot vērā pārredzamības satvaru, un garantēt lietotājdraudzīgu piekļuvi šiem dokumentiem.